

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ และเทคโนโลยี การพัฒนาที่ดิน**

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร (เกษตรกรอินทรีย์)

ปัจจุบัน การทำการเกษตรของประเทศไทย มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมาก ซึ่งมีราคาแพงเพิ่มขึ้นทุกปี สารเคมีที่ใช้มีการสะสมในดิน น้ำ และผลผลิต เป็นอันตรายต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค จำเป็นจะต้องเปลี่ยนระบบการผลิตใหม่ หันมาใช้สารอินทรีย์ทดแทน เพื่อก้าวไปสู่เกษตรไร้สารพิษและเกษตรอินทรีย์ในที่สุด

กรมพัฒนาที่ดิน ในฐานะหน่วยงานหลัก ในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ได้จัดตั้ง **กลุ่มผู้ใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร** เพื่อให้สามารถใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มุ่งพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนก้าวสู่เกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย 4 ปี (ปี 2550-2553) จัดตั้งกลุ่มรวม 68,000 กลุ่ม หรือปีละ 17,000 กลุ่มๆ ละ 50 คน หมู่บ้านละ 1 กลุ่ม

รูปแบบการดำเนินงาน

จัดตั้งกลุ่ม ประชุมอบรม ให้ความรู้การใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร และการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้มแข็ง รวมทั้ง **ตรวจเยี่ยม และติดตามผลการดำเนินงาน**

ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร

1. **เจ้าหน้าที่** ของสถานีพัฒนาที่ดินร่วมกับ **วิทยากรหมอดิน** หมอดินอาสาประจำตำบลและหมู่บ้านประชุมร่วมกันในแต่ละตำบล **ชี้แจงจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร** หมู่บ้านละ 1 กลุ่มๆ ละ 50 ราย และ **คัดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมเป็นที่ตั้ง** และดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
2. **ให้กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งคณะกรรมการ** และให้ **หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเป็นประธาน** (กรณีหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านไม่พร้อมให้กลุ่มเกษตรกรคัดเลือกประธานกลุ่ม) **คณะกรรมการประกอบด้วย รองประธาน 1 คน คณะกรรมการ 5-7 คน** ตามความเหมาะสม โดยมี **เจ้าหน้าที่** หน่วยพัฒนาที่ดิน หมอดินอาสาประจำตำบล **วิทยากรหมอดิน และหรือผู้ทรงคุณวุฒิ** ในชุมชนเป็นที่ปรึกษา และส่งรายชื่อคณะกรรมการให้สถานีพัฒนาที่ดิน เพื่อขึ้นทะเบียนและติดตามให้บริการ

หน้าที่ของคณะกรรมการ ดังนี้

- 1) กรรมการแต่ละท่าน **หาสมาชิก 6-8 คน** เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของกลุ่มๆ ละ 50 ราย
- 2) **บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร** ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภาพ ทั้งด้านการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนที่เกิดขึ้น
- 3) **การสร้างเครือข่ายขยายผลสู่การผลิตระดับครัวเรือน** ตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง พึ่งตนเองลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

กรมพัฒนาที่ดิน สำนักปฏิบัติการไทย

www.ldd.go.th

เกษตรอินทรีย์ พื้นดินดี พื้นชีวิต เพิ่มคุณภาพ เพิ่มผลผลิต

การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร (เกษตรกรอินทรีย์)

4) ประสานกับเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน หรือหมอดินอาสาประจำตำบลในการขับเคลื่อนพัฒนา การเกษตรไปสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนประสาน อบรม เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนเพื่อทำกิจกรรม เกษตรอินทรีย์ของตำบล

3. เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินร่วมกับวิทยากร หมอดินอาสา จัดอบรมและสาธิตการผลิต การใช้สาร อินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร ให้กับสมาชิกกลุ่ม ปีละ 2 ครั้งๆละครึ่งวัน อบรมและสาธิตปฏิบัติในพื้นที่ ดังนี้

3.1 อบรมและสาธิตปฏิบัติครั้งที่ 1 เรื่อง

1) **การทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่ง พด.2 และ พด.7** พร้อมฝึกปฏิบัติทันที เมื่อหมักเสร็จแล้วให้ทิ้งไว้ 21 วัน เตรียมไว้เพื่อแจกจ่ายให้สมาชิกนำไปใช้ในการอบรม ครั้งที่ 2 (หรือขายเป็นเงินทุนของกลุ่มในราคาถูกมาก)

2) **การใช้พืชปุ๋ยสด** และวิธีการทำธนาคารเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด

3) **อบรมวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม** และเน้นให้ เกษตรกรมีส่วนร่วม เช่น **วัสดุที่ใช้หมัก** ได้แก่ เศษผัก หอยเชอร์ เป็นต้น โดยให้เกษตรกรในกลุ่มทามาคนละ 2 กิโลกรัม เจ้าหน้าที่อาจสนับสนุนบ้างเฉพาะกลุ่มที่จัดหามา เองไม่ได้ **หลังจากอบรม 2 ครั้งแล้ว สมาชิกควรมี การประชุมปรึกษาหารือเพื่อใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ผลิตขึ้นของกลุ่มได้รับการขยายผลและเกิดมีเงิน ทุนหมุนเวียนขึ้นในกลุ่ม เช่น อาจให้ขายในกลุ่มสมาชิก ราคาถูกมาก เพื่อให้กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนใช้ซื้อ กาก น้ำตาลและสมุนไพร หรือถ้าประสงค์จะเพิ่มถึงหมักก็ให้ สมาชิกกลุ่มรวบรวมจัดหามาเองในครั้งต่อไป**

3.2 อบรมและสาธิตปฏิบัติครั้งที่ 2 สมาชิกกลุ่ม จะได้รับแจกปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่ง พด.2 และสาร ป้องกันแมลงศัตรูพืชจากสารเร่ง พด.7 (หรือขายเป็น เงินทุนของกลุ่มในราคาถูกมาก) ให้กับสมาชิกในกลุ่มฯ นอกจากนี้ กลุ่มเกษตรกรจะได้รับความรู้เพิ่มเติมและ ฝึกปฏิบัติในเรื่อง **การทำปุ๋ยหมัก การไถกลบฟางและ ตอซังพืช การใช้วัสดุปรับปรุงดิน การปลูกหญ้าแฝก การขยายเชื้อจุลินทรีย์** สำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ/สาร ป้องกันแมลงศัตรูพืช

สถานีพัฒนาที่ดินสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร และอุปกรณ์แก่กลุ่มเกษตรกร

1) สารเร่ง พด.1-10 เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด สาร ปรับปรุงดิน หญ้าแฝก ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยร้องขอผ่านประธานกลุ่มถึงสถานีพัฒนาที่ดิน

2) ปีงบประมาณ 2551 สำหรับกลุ่มใหม่จะได้รับ อุปกรณ์และวัสดุติดบ ประกอบการฝึกอบรม ดังนี้ ถึงหมัก ขนาด 120 ลิตร 3 ถัง กากน้ำตาล 120 กก. พืชสมุนไพร 2 ถัง และวัสดุทำปุ๋ยหมัก

3) การสนับสนุนโครงการและกิจกรรมการพัฒนา อื่นๆ ของกรมพัฒนาที่ดินลงกลุ่ม เช่น แหล่งน้ำขนาดเล็ก สระน้ำในไร่นา โรงปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มมี กิจกรรมต่อเนื่อง และให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเป็นตัวแทน ของเกษตรกรในพื้นที่ ■

■ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน โทร 0-2579-7563
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่